

85) Ministeren har stillet Forslag om, at der som en ny Post opføres: „Til en Reparation af Baldemars Taarn ved Bordingborg. 3,533 Rd. 86 p.“

Af den Indstilling fra Directeuren for de antiquariske Mindesmærkers Bevaring, der har givet Anledning til Forslaget, meddeles Følgende:

Da Sandten for Bevaringen af vore tidligere saa forsmte og ringeagtede nationale Mindesmærker begyndte at vaagne samtidig med det nye Føkkeliv i dette Aarhundrede, var det berømte Baldemars Taarn paa Bordingborg Slotsruin det første større Fortidsminde, som fra privat Eie gjenerhvervedes for Staten, idet Amtsforvalter Rejersens Enke under 24de December 1808 skjenkede samme til det Offentliges „Nytte, Brug og Eie“. Det var intet Under, at baade Konge og Folk, hvad Collegialtidenden for 1809 (Nr. 22) udviser, med Erkjendtlighed og Glæde modtog denne patriotiske Gave. Thi i vort paa verdslige Mindesmærker fra Middelalderen og især paa større Levninger af gamle Borge saa fattige Fædreland er Baldemars Taarnet ustridig, saavel med Hensyn til dets Historie som til dets Bessaffenhed og Tilstand i det Hele taget, i sin Art det Vigtigste af Alt, hvad der hos os er endnu tilbage fra hine fjerne Tider.

Det er nemlig bestemt, at Kong Baldemar Atterdag i sine langvarige og haardnakkede Kampe mod de tydske Hansesteders altfor overmodige og trykkende Indflydelse i Danmark lod stærkt udvide og ydeligere besætte Kong Baldemar den Stores Indlingsborg Bordingborg, og at han navnlig, tildeels endog for Penge, inddrevene fra Hansestederne, lod der opføre et mægtigt Fangetaarn, som han bestemte til at optage sine hanseatiske Fanger. Da han havde for Skik skjentviis at kalde Hansestederne for Gæs, gav han Taarnet Navn af Gæsetaarnet og prydede dets øverste Spids med en Guldgaas, som glintede der, indtil Kong Erik af Pommern ved sin Flugt fra Danmark førte den med sig ud af Landet.

Det er dette samme Fangetaarn, som endnu er bevaret i alle sine Hovedtræk, tildeels endog med sine eiendommelige, i Danmark enestaaende Fængsler. Det er heelt igjennem opført af røde Muursteen, men hist og her udbendig prydet med Ornamenteer af sorte, glasserede Steen. De massive Mure have, med et Omfang af over to og halvtredstindstyve Allen, forneden en Tykkelse af ikke mindre end fem Allen, og skjøndt Taarnet hæver sig til den anseelige Høide af henimod fyrgetyve Allen til Taget, er Murens Tykkelse øverst, oppe ved Muurtinderne under Taget endnu een Allen og fire Tommer. Gjennem en egen Indgangsdør lige ved Jorden, som er traadt istedetfor den oprindelige høit oppe paa Taarnet, hvortil man kun ved en Stige havde Adgang, passerer man først et dybt underjordisk Fængsel, og derefter syv Stokværk, i hvilke flere, med stærke Egeplanker afføndrede Fængselsrum forefindes, indtil man omsider naaer op til de gamle med et spidst Tag dækkede Muurtinder, hvorfra en henrivende Udfigt aabner sig over den herlige, i historisk Henseende saa minderige Omegn. . . . Men i dette Efteraar modtog Directionen atter fra forskjellige Sider Underretning om, at Bessadigelseerne paa Taarnet nu vare tiltagne i den Grad, at det neppe længere vilde kunne forvares at lade et det Offentlige tilhørende nationalt Mindesmærke henstaae i en saadan Tilstand. Saasnart som muligt begav jeg mig ogsaa, i Selskab med den sagkyndige Architecturmaler F. Kornerup, som tidligere paa Directionens Begne havde undersøgt Taarnet, til Bordingborg, for paa Stedet at overtlyde mig om, hvorvidt en omfattende Restauration virkelig var unndgaeligt nødvendig, og da i hvilken Udstrækning. Ledede af den Ansuffelse, at man i sige Tilfælde rettest maa indskrænke sig til det mindst Mulige, baade for at bevare Bygningens gamle Charakter og for at spare vidtgaaende Udgifter, kom vi til det bestemte Resultat, at vi ikke turde tilraade en omfattende Restauration af Taarnets ærværdige Ydermure, hvis Bessadigelse i det Hele taget ikke ere besænselige, naar man tager tilbørligt Hensyn til Muurstensens Fasthed og Tykkelse, men at man kun skulde lade tilmure nogle i Muren i senere Tider, navnlig for en Uheffives Skuld, raat gjennembuggede, høit van-